

կարելու սրբազրութիւններով կ'ուղղէ ընտանիքին մէջ մուտ գտած սխալները, եւ բացատրելով խրթնութիւններն ու փարատելով մթութիւնները՝ հասկնալի կը դարձնէ հեղինակին միտքը, որ պերճապատճոյճ ոճի մը հանդերձանքին տակ յաճախ անթափանցելի մնացած էր շատերու:

Բացի իր սոյն անուանի երկէն՝ Կորիւն ունի նաեւ մատենագրական այլ արդիւնքներ: Ինքն է թարգմանիչը Մակարայեցու գրքերուն: «Բիւզանդ խիստ հաւանօրէն Կորիւնի գրչէն ելած է»: Ս. Գրիգորի **Ընդարձակ** վարդապետութիւնը, որուն լեզուին եւ վարք Մաշթոցի լեզուին մէջ նմանութեան այնքան կէտեր կան (քառամթերք, ոճ, եւ տեղ տեղ նախադասութիւններ), որ յիշաւի կարծելամ է Կորիւնի գրչէն ելած ըլլալ, հաւանօրէն վարք Մաշթոցիէն առաջ գրի առնուած է, եւ թեւեւ իբր աստուածարանական, հոգեւորական գրչութիւն գործող մը նկատուելով տուած է Կորիւնի այն նախապատուութիւնը Մաշթոցի աշակերտներուն մէջ, որ իրեն վիճակեցուց Մաշթոցի կեանքն ալ գրելու պատիւը:

Յարգելի բանասէրին համաձայն Մաշթոցի կրօնաւորիչ տեղի ունեցած է 394/ին. Հայ այրուքների գիւար կատարուած է 404/ին, եւ Մաշթոց վախճանած է 439/ին: Այս թուականները կը բռնէ «հաստատուն խտրիսիս» Մաշթոցի ժամանակագրութեան համար:

Գրքին Գ. Մասին մէջ դրուած են մասնաւոր ծանօթութիւններ. էջ 83-93, ինչպէս նաեւ Ուղղելիք եւ Յաւելիք, էջ 94-96:

Գրքին տպագրութիւնը մարութ է, բայց զերծ չէ վրիպակներէ, զորս ուղղելու համար ցանկ մը դրուած է 99-100 էջերուն մէջ:

«Վարք Մաշթոցի»-ն արժէքաւոր յաւելում մը չլալու տսմանուած է իւրաքանչիւր հայ բանասէրի եւ մասնաւոր գրադարանին մէջ:

Շատ ուրախալի է տեսնել որ առեւտուրի մարդ մը, ինչպէս է Պր. Գ. Յետգլեան, ժամանակ կը գտնէ գրական եւ բանասիրական գործերով ալ զբաղելու, եւ միմարժէք ուսումնասիրութիւն մը կ'ընծայէ հայ հասարակութեան եւ բանասիրական աշխարհին:

Ն. Վ. Պ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ. Պարբերագիրք Ամերիկահայ Գիտական Միութեան. Հասար Ա. 1930. Նիւ Եորկ. Տպգ. Կոչնակ Տպարան: Էջ՝ 232. Գին 2 Դոլար:

Դժբախտ է հայերէն լեզուն: Հակառակ իր բարանչիքի ճկունութեան եւ ճիւղութեան՝ աղքատ է գիտութեան համար: Ասիկա՝ լեզուին յանցանքը չէ ապահովարար, այլ զինք խօսող ազգին՝ որ «խմատ կամ գիտութիւն սիրող» ազգ մը չէ եղած. թէպէտեւ մեր դասապարտութիւնը հուսկ ուրեմն պէտք է նետուի այն պայմաններուն վրայ՝ որոնցմով շրջապատուած եղաւ մեր ազգը: Զարդիս ոչ-գիտական ազգ ըլլալու անաւարդ հանգամանքը միայն մեզի յատուկ ալ չէ: Արեւելիքի գրեթէ բոլոր ազգերը, եւ տակաւին կարգ մը եւրոպականներ ալ, նոյն ստորագրութեան ներքեւ կ'իյնան որուն որ մենք:

Ընթերցողին թողլով դատել թէ ազգ մը ո՞ր աս-

տիման իր արժանիքը գիտութեամբ կը շինէ՝ փութանք բնի թէ իրապէս միութարական եւ բացառական է այն ձեռնարկը՝ որուն լծուած կ'երեւի **Ամերիկահայ Գիտական Միութիւնը**, հրատարակելով **ԳԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄը**:

Պէտք չէ մոռնալ որ հայերէն լեզուով գիտական յօդուած գրել՝ ամէն մարդու գործ չէ: Այլ աւելի դժուար է՝ ներկայանալի յօդուած մը գրելէն եւ տպելէն ետք՝ գայն ծախել: Արեւմտեան լեզուներով ուսած մեր մտաւորականութիւնը յանձն կ'առնէ՝ իր թերի հայագիտութեամբը Հարչրկուիլ մարտիկ համար հայերէն յօդուած մը՝ պարզապէս **հաշիւեցով** գիտութիւն կարգացած ըլլալու սիրոյն: Իսկ անոնք որ ուսումնին մայրենի քարտառով կատարած են . . . բայց ո՞ր են անոնք. այդպիսիներ կա՞ն միթէ. բացի թերեւ Հայաստանէն՝ ուրտեղ ալ չափով մը ռուսերէնը տիրապետած կ'ենթադրեմ:

Որով՝ գիտական հատոր մը հրատարակելու մեծ գործը կը մնայ հովերուն յանձնուած սերմ, որ հագիւ թէ հոս կամ հոն պարարտ հող մը գտնէ: Եւ ճիշդ այս բանը գիտնալով գործի ձեռնարկելուն մէջ է գիտական միութեան արժանիքը: Ան կ'առաջարկէ «գիտութեան ընթերցողներ պատրաստել մեր հասարակութեան մէջ»:

Եւ եթէ կարգաւ այս հատորին յառաջարանը՝ կէ՛սը, ինչ կ'ըսեն ամենափոքրիկ կոտորակը պիտի չգտնէր այն քոզարեւալ յոխորտանքին եւ սնապարծութեան՝ զոր կը ցուցարդեն սժան ոտանաւորով եւ վէպերով հրապարակ գրաւելու յաւակնութեամբ փրացողներ:

Այ մեծ էջեր գրաւող շահեկան յօդուածը՝ փոխադրութեան վրայ, նոյն ընդարձակութեամբ՝ երկատրոնի վրայ. Գ ծառագայթներու վրայ, եւ հաւասարապէս շահեկան միւս յօդուածները՝ պէտք է ազահօրէն կարդացուին մեր հասարակութեան գիտական ուսանողներուն եւ քիչ շատ զարգացած անդամներուն կողմէ: Հաւանաբար **Գիտական Շարժումը** ուրախութեամբ պիտի ողջունուի մասնաւորապէս Հայաստանի մէջ, եւ այս՝ կը խորհիմ թէ կրնայ ըլլալ գոհունակութեան ու միսիթարութեան մեծագոյն առիթը հրատարակչներուն:

Գրքին հայերէն նոր քառերուն մէջ կան բազմաթիւ երջանիկ թարգմանութիւններ: Կան նաեւ քմածին եւ լեզուի կանոններուն դէմ եղողներ. Օր. ի նախուստ՝ a priori-ին, կառուցողը՝ constituent-ին, հակապէս՝ oppositely-ին, եւն:

Գիտական Շարժումը մասնաւորապէս աւելի օգտակար պիտի ըլլայ Ամերիկայէն եւ Եւրոպայէն դուրսի հայութեան: Սակայն հատորին զինք, երկու հոլար որքան ալ լի արժէքն է Ամերիկայի համար՝ ծանր պէտք է գայ քիչ մը թերեւ՝ արտասահմանի հայութեան:

Տ. Վ. Ն.

ՈՒՂԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՅԵԹՈՎ ՊԵՍ. Գրեց՝ Գեորգ Արեւիկ. Արդանեան. Տպգ. Կիւրքեմպէրլի, Կ. Պոլիս. 1930. Էջ՝ 208+Ժ. Գին 1 Դոլար:

Վասնաբար ոմանք, քեբեւ ասեք, հետեբեբեբամբ պիտի կարգան այս պատկերազարդ զրբը, որ գրուած է Ախու-Ապապալի Ա. Գեորգ Եւրոպաւորք եւ կեղեցիկ օծելու համար Սրբ. Հեղինակին դէպի երովպիա երթին առիթով: Վասնզի՝ ուրան ալ դարուս յես